

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2014

av Mattias Bäckström Johansson (SD)

Marinarkeologiskt museum

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att etablera ett museum för regalskeppet Kronan, regalskeppet Svärdet och amiralskeppet Mars på Öland eller i Kalmar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I maj 2011 hittades det svenska amiralskeppet Mars, även kallat Makalös, utanför Ölands nordöstra kust, utanför Högby. Mars tros vara ett av världens mest välbevarade skepp från 1500-talets mitt på grund av de gynnsamma vattenförutsättningar som råder i Östersjön. Amiralskeppet Mars byggdes på varvet i Björkenäs som ligger ca 5 km norr om Kalmar centrum. Delar av dess utrustning har redan börjat bärgats och intresset lär vara fortsatt stort för att utforska skeppet.

Ungefär samtidigt som amiralskeppet Mars hittades gjordes även ett fynd av ett vrak som bekräftats vara regalskeppet Svärdet, som sänktes samma ödesdigra dag som regalskeppet Kronan, den 1 juni 1676. Även detta fynd gjordes utanför Ölands östra kust i höjd med Långlöt. Positionen för regalskeppet Svärdet hålls fortfarande hemlig då man befärrar att skeppet kan ligga utanför svenskt territorium. För att förhindra vrakplundring av Svärdet är det viktigt att en lösning hittas snarast oberoende av om vraket ligger på svenskt vatten eller utanför.

År 1980 hittades det svenska regalskeppet Kronan utanför den öländska ostkusten vid Hulterstad. Varje sommar sedan 1980 har det gjorts dykningar, och inte mindre än ca 30 000 föremål har bärgats från regalskeppet Kronan. Stora delar av detta arbete har

bedrivits på ideell basis och har sedan 1980 kostat ca 120 miljoner kronor enligt marinarkeolog och projektansvarige Lars Einarsson. Projektet har finansierats med privata bidrag, sponsorer och ideellt arbete.

Projektet har delats in i tre faser där den första fasen, som innebär en fullständig utgrävning av skrovområdet, närmar sig sin slutpunkt. Den andra fasen är en skeppsarkeologisk dokumentation av det frilagda skrovet. Den tredje fasen är mycket intressant och beskrivs av projektansvariga enligt följande.

Fas 3: en bärgning av babordssidan

Det ursprungliga, arkeologiska motivet för en bärgning av babordssidan, är möjligheten att placera de skulpturer som nu är dolda i leran under skrovsidan i sina ursprungliga lägen mot babordssidan. En bärgning kommer att kräva en ny byggnad för Kronan, samtidigt som den gör det möjligt att i det bärgade vraket rekonstruera de tvärskeppsgående däcksnivåer som nu saknas. På dessa ”nya” däck finns möjligheten att placera de tusentals fynd som under åren bärgats från Kronan. De rekonstruerade däcksnivåerna görs tillgängliga för besökarna, som kan se fynden i sina ursprungliga sammanhang där de en gång påträffades i vraket på botten. Besökaren kliver rakt in i 1600-talet! Om en bärgning inte visar sig vara genomförbar, är strategin att avsluta undersökningsarbetet med att täcka över vraket. Detta görs förslagsvis genom att duk påförs skrovet, som i sin tur överlagras med sand.

Jag anser att det vore mycket olyckligt om det unika fyndet av regalskeppet Kronan skulle sluta med en övertäckning istället för en bärgning enligt fas 3 i projektvisionen. En förutsättning för fas 3 är dock ett nytt marinarkeologiskt museum.

Kalmar läns museum har idag ansvaret för de bärgade föremålen och den permanenta utställningen av dessa föremål i Kalmar. Tyvärr finns det dock problem med de lokaler där utställningen finns som bland annat gäller brandsäkerhet. Endast ett begränsat antal besökare får vistas samtidigt i lokalen, vilket gjort att många fått vänta i timmar utanför lokalen för att kunna se Kronanutställningen under högsäsong. Under 2012 gjordes en del förbättringar ur brandskyddssynpunkt vilket förbättrat den akuta situationen något.

Med anledning av detta anser jag att det är hög tid att Öland/Kalmar får ett marinarkeologiskt museum där huvuddelen av de föremål som bärgats från Kronan och det som förhoppningsvis kommer att bärgas från amiralskeppet Mars och regalskeppet

Svärdet kan ställas ut. Jag anser att dessa föremål genom sina fyndplatsers närhet till Öland med fördel skulle kunna ställas ut på Öland. Ett marinarkeologiskt museum skulle med fördel kunna placeras någonstans längs Ölands mycket vackra östra kust med utsikt över det hav som dessa skepp vilat i under århundraden. Ett alternativ kan även vara att placera det i anslutning till Ölandsbron för att locka många besökare, antingen vid brofästet på Öland eller i Kalmar.

Ett museum med denna dignitet skulle utan tvekan vara en positiv injektion för Öland och skapa många nya arbetstillfällen. Med stor sannolikhet skulle det också innebära att ”turistsäsongen” kan förlängas då ett museum skulle locka besökare till Öland under hela året.

För att fas 3 skall bli en verklighet anser jag att det är hög tid att utreda möjligheten till ett arkeologiskt museum på Öland eller i Kalmar.

Mattias Bäckström Johansson (SD)